

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021– 2023

I. Wstęp

Niniejszy Program przedstawia organizację systemu wsparcia rodzin z terenu gminy Stare Pole i stanowi kontynuację wcześniej podejmowanych działań profilaktycznych na rzecz rodziny. Głównym założeniem Programu jest stworzenie systemu pomocy i wsparcia dla rodzin, których występują problemy opiekuńczo – wychowawcze.

Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają stałego monitorowania oraz podejmowania działań w oparciu o sprecyzowany plan działania. Dlatego też Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021 – 2023 zakłada wsparcie na zasadach interdyscyplinarnych rozwiązań. Współpraca interdyscyplinarna to podejmowanie wspólnych działań przez: pracowników socjalnych, asystenta rodziny, policję, pedagogów szkolnych, pielęgniarkę środowiskową, położną środowiskową, kuratorów sądowych/społecznych i zawodowych/, zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, komisję rozwiązywania problemów alkoholowych oraz inne instytucje i osoby zajmujące się pracą z dziećmi. Realizacja przyjętych celów Programu powinna eliminować sytuacje, w których dziecko musi opuścić własną rodzinę przy zachowaniu zasady, że to właśnie rodzina pełni podstawową rolę opiekuńczo - wychowawczą w rozwoju dziecka. Należy więc ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić samodzielne i prawidłowe jej funkcjonowanie. Zgodnie z założeniami Programu praca z rodziną będzie prowadzona za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

II. Diagnoza środowiska lokalnego

W celu właściwego określenia założeń Gminnego Programu Wspierania Rodziny sporządzona została analiza rodzin objętych wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2017-2019.

Tabela 1 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2017-2019

Rok	Liczba osób którym decyzją przyznano świadczenie	Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej	Liczba rodzin korzystająca z pomocy wyłącznie w postaci pracy socjalnej	Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy wyłącznie w postaci pracy socjalnej
2017	271	487	39	145
2018	229	407	61	200
2019	188	315	58	226

Zgodnie z przedstawionymi danymi liczba osób korzystających z pomocy przyznanej decyzją maleje dlatego, że nie wszystkie rodziny mogą uzyskać wsparcie finansowe. Powodów może być wiele, ale głównym powodem jest przekroczenie progu kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej. Tym samym obserwujemy wzrost liczby osób korzystających z pomocy Ośrodka wyłącznie w postaci pracy socjalnej. Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej oraz ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności. Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód.

Tabela 2 Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2017-2019

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ		LICZBA RODZIN		
		2017	2018	2019
0		1	2	3
UBÓSTWO	1	132	94	82
SIEROCTWO	2	0	1	0
BEZDOMNOŚĆ	3	7	14	10
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	4	17	17	12
W TYM: WIELODZIETNOŚĆ	5	14	13	10
BEZROBOCIE	6	106	69	56
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	7	92	79	66
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	8	62	62	59
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	9	3	1	1
W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	10	1	1	1
RODZINY WIELODZIETNE	11	0	0	0
PRZEMOC W RODZINIE	12	2	1	1
POTRZEBA OCHRONY OFIAR HANDLU LUDŹMI	13	0	0	0
ALKOHOLIZM	14	8	11	8
NARKOMANIA	15	1	1	1
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	16	0	0	0
TRUDNOŚCI W INTEGRACJI OSÓB, KTÓRE OTRZYMAŁY STATUS UCHODŹCY, OCHRONĘ UZUPEŁNIAJĄCĄ LUB ZEZWOLENIE NA POBYT CZASOWY	17	0	0	0
ZDARZENIE LOSOWE	18	0	1	0
SYTUACJA KRYZYSOWA	19	0	0	0
KLĘSKA ŻYWIŁOWA LUB EKOLOGICZNA	20	0	0	0

Tabela 4 Typy rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2017-2019

WYSZCZEGÓLNIENIE TYPY RODZIN	LICZBA RODZIN			
	2017	2018	2019	
0	1	2	3	
RODZINY OGÓŁEM (wiersz 2+3+4+5+6+7)	1	218	215	183
o liczbie osób	2	64	72	52
1	3	52	43	39
2	4	26	26	25
3	5	31	33	28
4	6	21	20	23
5	7	24	21	16
6 i więcej	8	90	84	76
w tym (z wiersza 1) rodziny z dziećmi ogółem (wiersz 9+10+11+12+13+14+15)	9	31	32	24
o liczbie dzieci	10	35	30	32
1	11	15	12	11
2	12	6	7	6
3	13	3	3	1
4	14	0	0	2
5	15	0	0	0
6	16	14	14	9
7 i więcej	17	11	8	7
RODZINY NIEPEŁNE OGÓŁEM (wiersz 17+18+19+20)	18	2	5	1
o liczbie dzieci	19	1	1	0
1	20	0	0	1
2	21	56	51	39
3	22	20	19	14
4 i więcej	23	22	20	18
RODZINY EMERYTÓW I RENCISTÓW OGÓŁEM (wiersz 22+23+24+25)	24	6	5	3
o liczbie osób	25	8	7	4
1				
2				
3				
4 i więcej				

Z powyższych danych wynika, że na przestrzeni ostatnich trzech lat najczęściej udzielano pomocy z powodu: ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby. Pozostałe powody przyznania świadczeń występują rzadziej. Na uwagę zasługuje znaczny spadek liczby rodzin, które korzystały z pomocy z powodu ubóstwa i bezrobocia. Może być to spowodowane uzyskaniem

wsparcia w ramach ustawy o świadczeniach rodzinnych i świadczeniu wychowawczym. Nie mniej różnica w liczbie rodzin korzystających ze wsparcia, czy to w formie finansowej, czy w formie niefinansowej od 2017 roku jest niewielka.

Biorąc pod uwagę trudną sytuację rodzin od 2015 roku w Gminie Stare Pole zatrudniony jest asystent rodziny, który współpracuje z rodzinami. Asystent prowadził pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania bądź w miejscu wskazanym przez rodzinę w zależności od potrzeb. Nadrzędnym celem pracy asystenta było wspieranie rodziny i motywowanie do podjęcia pracy nad poprawą sytuacji życiowej.

Tabela 5 Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny w latach 2017-2019

Rok	2017	2018	2019
Liczba rodzin	21	16	17

Spadek liczby rodzin wymagających wsparcia asystenta rodziny świadczy o właściwym kierunku pomocy, która jest kierowana do rodzin przeżywających trudności.

Na terenie gminy w latach 2017 -2019 w rodzinach zastępczych przebywało 5 dzieci. Poniższa tabela przedstawia liczbę dzieci z terenu gminy Stare Pole umieszczonych w pieczy zastępczej oraz wysokość finansowania ich pobytu ze środków własnych gminy.

Tabela 6 Liczba dzieci z terenu gminy Stare Pole umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2017-2019

Rok	Łączna liczba dzieci przebywająca w pieczy zastępczej	Łączne wydatki gminy ponoszone z tytułu utrzymania dzieci w pieczy
2017	5	18 943,40
2018	6	17 793,03
2019	5	17 737,29

Działania na rzecz rodziny prowadzone są przez asystenta rodziny oraz pracowników socjalnych. Na przestrzeni lat wypracowany został model pracy interdyscyplinarnej, która stanowi filar w świadczonej pomocy na rzecz rodzin. Dlatego też główną potrzebą określoną w sprawozdaniu z realizacji zadań z zakresu wspierania rodzin oraz istniejących potrzeb jest dalsze zatrudnianie asystenta rodziny i tworzenie placówek wsparcia dziennego.

III. Cele i zadania Programu

Cel Główny

Stworzenie zintegrowanego systemu pomocy i wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych na terenie gminy Stare Pole poprzez udzielanie kompleksowej pomocy oraz wsparcie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

IV. Cele szczegółowe:

1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny.

Zadania:

- 1) rozpoznanie i analiza problemów występujących w rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- 2) zapewnienie pomocy materialnej rodzinom wymagającym wsparcia;
- 3) zapewnienie dożywiania dla dzieci;
- 4) zapewnienie pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie, w tym bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy;
- 5) zabezpieczenie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

2. Poprawę sytuacji dzieci ze środowisk rodzinnych, w których występują dysfunkcje opiekuńczo – wychowawcze.

Zadania:

- 1) współpraca interdyscyplinarna stanowiąca zespół zintegrowanych działań na rzecz rodzin, prowadzonych wspólnie z innymi instytucjami i osobami, mogącymi pomóc w rozwiązaniu problemu. Prowadzone działania interdyscyplinarne umożliwią udzielenie adekwatnej do istniejących potrzeb pomocy;
- 2) analiza niepokojących zachowań dzieci i młodzieży;
- 3) organizowanie zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży;
- 4) udostępnienie wsparcia specjalistycznego dla dzieci z rodzin wieloprotblemowych.

3. Zapewnienie wsparcia rodzinom w pełnieniu roli opiekuńczej.

Zadania:

- 1) pomoc rodzinom borykającym się z trudnościami we właściwym sprawowaniu opieki nad dziećmi, w formie: pracy socjalnej, asystentury rodziny, miejsca w placówce wsparcia dziennego oraz specjalistycznego poradnictwa. Praca środowiskowa wykonywana przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych, promująca właściwe wzorce rodziny poprzez zastosowanie indywidualnej metody pracy z rodziną zakłada:
  - a/ pomoc w integracji rodzin,
  - b/ opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną, który w szczególności będzie zawierał propozycje rozwiązywania podstawowych problemów: socjalnych, psychologicznych, wychowawczych, pomoc w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego oraz pomoc w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej,
  - c/ rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych;
- 2) pomoc specjalistyczna dla rodzin mających trudności w prawidłowym pełnieniu roli opiekuńczej, poprzez zapewnienie dostępu do psychologa, prawnika, czy terapeuty;
- 3) monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem w szczególności przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny i pedagogów szkolnych.

4. Tworzenie warunków do wykonywania zadań gminy w obszarze wspierania rodziny.

Zadania:

- 1) zabezpieczanie środków finansowych na utrzymanie dzieci z terenu gminy Stare Pole umieszczonych w pieczy zastępczej;
- 2) umożliwienie i wspieranie ustawicznego doskonalenia umiejętności zawodowych pracowników socjalnych, asystentów rodziny poprzez udział w szkoleniach, warsztatach i innych formach edukacyjnych;
- 3) stała współpraca merytoryczna z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie;
- 4) podejmowanie innych zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych.

5. Prowadzenie działalności edukacyjno – profilaktycznej.

Zadania:

- 1) wspieranie i promocja inicjatyw lokalnych w zakresie wspierania rodziny i dzieci;
- 2) współdziałanie w realizacji działań w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
- 3) udział w projektach współfinansowanych ze środków pozabudżetowych, w tym rządowych, Unii Europejskiej, mających na celu ochronę poziomu życia rodzin oraz rozwój specjalistycznego dla nich wsparcia;
- 4) podejmowanie działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie zapobiegania zaniedbaniom wobec dzieci.

V. Adresaci Programu

Rodziny wychowujące dzieci, zamieszkujące na terenie gminy Stare Pole, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, dotknięte przemocą, problemem uzależnień, czy zagrożone ubóstwem.

VI. Finansowanie Programu

Źródłem finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023 są:

- 1) środki własne gminy,
- 2) dotacje z budżetu państwa,
- 3) środki pozabudżetowe z innych funduszy zewnętrznych.

VII. Monitoring Programu

Monitoring Programu będzie się odbywał w formie :

- 1) sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, w tym z realizacji zadań z zakresu wspierania rodzin oraz przedstawienia potrzeb, przedkładanego Radzie Gminy w Starym Polu w terminie do dnia 31 marca każdego roku,

- 2) sprawozdania rzeczowo-finansowego z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

VIII. Przewidywane efekty Programu

Działania wynikające z Programu mają doprowadzić do stworzenia skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka, a to z kolei wpłynie na osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi wychowywanie dzieci w rodzinie i nie doprowadzi do ich oddzielenia. Spodziewanym efektem realizacji Programu będzie więc polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej i zminimalizowanie negatywnych zachowań.